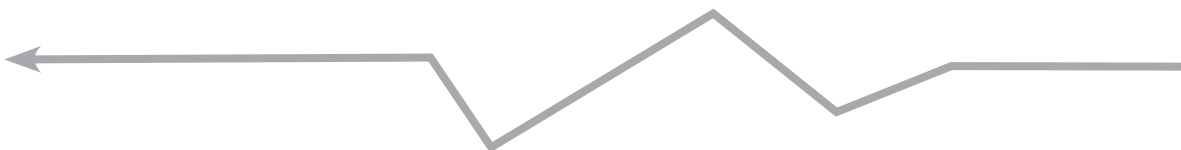

راهکارهای علمی و عملی کاهش سرقت لوازم و تجهیزات از شبکه‌های توزیع برق

دکتر محمد اسدی - دفتر حقوقی و رسیدگی به شکایات
شرکت توزیع نیروی برق استان البرز و دبیر کمیسیون حقوقی انجمن

پدیده سرقت لوازم و تجهیزات از شبکه‌های توزیع نیروی برق امروزه به یکی از مشکلات اساسی تبدیل شده است. این جرم نه تنها به شرکت‌های توزیع نیروی برق مستقیماً آسیب‌های جدی می‌رساند بلکه به مشترکین و تولیدات کشاورزی، صنعتی، تجاری و به طور کلی افراد جامعه نیز زیان‌های عمده وارد می‌سازد، پس هر گونه اقدام جهت کاهش و مهار نمودن این جرم بیش از همه به نفع کل جامعه است. لذا این فرضیه که کلیه مراحل از جمله کنترل و مقابله با این معضل بر عهده مراجع انتظامی و قضایی باشد و اینکه مسوولین دیگر خود را فارغ از مسئولیت پندارند، تفکر صحیحی نیست. به عبارت دیگر مسوولین مربوطه بایستی با اتخاذ تمهیدات و کاهش فرصت‌های ارتکاب جرم تلاش نمایند تا بزحکاران بالقوه با وجود پیشگیری تحقق یافته از ارتکاب جرم منصرف شوند. این مهم به دست نمی‌آید مگر با اعمال مدیریت متناسب نسبت به عوامل محیطی، فیزیکی، اجتماعی و قانونی که به نوبه خود فرصت‌های مناسب را برای ارتکاب جرم سرقت لوازم و تجهیزات برقی ایجاد می‌کنند، از این رو بایستی سعی شود تا معادله جرم به ضرر مجرم شده و از عایدات مجرم کاسته شود. این نوع از پیشگیری میسر نمی‌شود مگر با برنامه ریزی همه جانبه و دقیق و انجام کار کارشناسی در همه سطوح، از مکان یابی پست‌های شبکه‌های توزیع برق گرفته تا مدیریت حفاظت و قانونگذاری و تخصیص سرمایه.

۱- پیشگیری توسط مراجع قضایی و انتظامی:

الف- با توجه به اینکه سرقت از شبکه های توزیع برق از جمله جرایمی است که به خاطر دلایل مشخص و گاهی نامشخص هرگز نمی توان آمار واقعی آن را به دست آورد و در حالی که این گروه از جرایم بسیار جدیتر بوده و تأثیرات آن بر ادامه حیات جامعه اهمیت بسیار داشته ولی قانونگذار کمتر به آن پرداخته است، به نظر می رسد در صورتی که جهت این قبیل سرقت ها تشدید مجازات در نظر گرفته شود می تواند به صورت غیر مستقیم بر انتخاب و گزینه مجرمانه تبهکاران تأثیر گذاشته و از این رهگذر جرم سرقت از شبکه های برق کاسته شود.

ب- قوه مقننه بایستی در این خصوص به نحوی قانونگذاری نماید که به هنگام صدور حکم در پرونده های جزایی به سارقین، آنها مکلف به رد قیمت اموال مسروقه و خسارات ناشی از آن بوده و تازمانی که اموال و یا قیمت و ضرر و زیان آن مسترد نشده باشد، محکومین به سرقت اموال عمومی در زندان باقی بمانند.

ج- اختیارات پلیس و سایر کارگران نظام و از جمله عوامل شرکت های توزیع نیروی برق از راه تصویب قانون جهت مقابله با این قبیل سرقت ها افزایش یابد و با تشکیل بانک اطلاعاتی مشترک بین آنها و مراجع قضایی و استانداریها و فرمانداریها بتوان از آن اطلاعات در راه مقابله با سارقین حرفه ای لوازم برقی استفاده نمود و همچنین ضابطین خاص برق با آموزشهایی که از مراجع قضایی و انتظامی به دست می آورند می توانند به نحو شایسته تری عمل نمایند

د- سرعت در برگزاری دادرسی کیفری. بدین صورت که با پیگیری هایی که به عمل می آید، شعبه های خاص جهت رسیدگی به دعوی مربوط به سرقت لوازم و تجهیزات مربوط به اداره برق معین گردد. در این حالت با توجه به اینکه قاضی رسیدگی کننده به این قبیل پرونده ها تسلط کامل و لازم با قوانین، آئین نامه ها و مصوبات راجع به آن پیدا می نماید و از طرفی به تبعات سوء خاموشی های ناشی از این گونه سرقت ها از قبیل اعتراضات مردمی، بی نظمی ها، خسارات مالی عظیم به کارخانجات و از همه مهمتر کاهش امنیت روانی که بر اثر قطعی های برق دامنگیر عموم مردم می شود بی ببرد در رسیدگی به پرونده هایی که تشکیل می شود سرعت به عمل آورده و قبل از اینکه اثرات منفی سرقت لوازم برقی از بین برود با سارقین برخورد لازم صورت گرفته و شبکه های برقرسانی نیز در اسرع وقت بازسازی می شوند. همچنین مراجع قضایی و اجرای احکام در اعطای امتیازات قانونی مانند مرخصی و آزادی مشروط و حتی اعزام آنها جهت دریافت رضایت خوداری نمایند.

۲- ایجاد موانع لازم در ارتکاب جرم:

مشخص شده است وسایل برقی به ویژه سیم های مسی و آلومینیومی

پس از سرقت از شبکه های برق رسانی در واحدهای ضایعاتی، خصوصاً آنهایی که در حاشیه شهرها ایجاد شده اند، مورد خرید و فروش و در نهایت ذوب می شوند لذا جهت جلوگیری از این پدیده که خود زمینه ساز سرقت های مذکور می شوند، پس از اخذ دستور از مقامات قضایی و هماهنگی با نیروهای انتظامی به صورت مستمر و اتفاقی از آن محل ها بازدید شده و در صورت لزوم و وجود هر گونه لوازم برقی مشکوک موضوع صورت جلسه گردیده و به اطلاع مقامات ذیصلاح جهت پیگیری های بعدی برسد، در این راستا می توان با صورت برداری لوازم بویژه ترانسفورماتورها، ادارات برق می توانند جلوی خرید و فروش اموال مسروقه را بگیرند، زیرا بدیهی است مجرمین معقولانه ارتکاب جرم را انتخاب می کنند و با این اقدامات می توان آنها را از ارتکاب جرم منصرف نمود.

۳- علامت گذاری اموال برقی:

با پیگیری های تحقق یافته محرز شده است لوازم و وسایل برقی سرقت شده در مکان های دیگر جهت برق رسانی به چاه های آب کشاورزی کارخانجات مورد استفاده قرار می گیرند ولی از آنجا که اثبات این موضوع بسیار مشکل آفرین و دردسر ساز است، شرکت برق بایستی اقدام به علامت گذاری اموال خود نموده و با حک کردن آرم برق بر روی تیرهای برق و با شماره گذاری نامرئی ترانسفورماتورها، تابلوهای برق و ... سعی در رفع مشکل فوق نماید. زیرا اولاً سارقین به دلیل عدم فروش آن وسایل علامت گذاری شده از سرقت خودداری می نمایند. ثانیاً در صورت سرقت هیچ کس آن وسایل را نخواهد خرید. ثالثاً ادارات برق به آسان ترین روش به اموال خود دست پیدا خواهند نمود و بدین طریق از جاذبه مالی و روانی جرم که همان لوازم برقی است کاسته می شود.

۴- تشکیل اکیپ های گشت شبانه عوامل برقی با همکاری

نیروی انتظامی:

روال کار بایستی به این نحو باشد که نیروهای حفاظت از لوازم با هماهنگی نیروهای انتظامی در شهر و مناطقی که بیشتر مواجه با سرقت سیم های برق و سایر لوازم برقی می باشند اقدام به گشت زنی نموده و به هنگام احساس خطر و مشاهده موارد مشکوک مقامات قضایی را در جریان موقوف گذاشته و با همکاری و دستورات آنان اقدام به جمع آوری ادله و مدارک شود.

ضمناً به صورت موردی می توان افزایش اختیارات پلیس و کارکنان شرکت برق را از مقامات قضایی خواستار شد و یا در مبادی ورودی و خروجی شهرها بازرسی هایی طراحی شود که به وسیله مامورین آشنا به لوازم برقی ورود و خروج وسایل برقی را کشف و شناسایی کنند. همه این عوامل باعث می شوند حداقل زمان ارتکاب جرم به تعویق افتاده و خطر ناکی و

هزینه‌های جرم را و همچنین بیم دستگیری را برای مجرمین افزایش خواهد داد.

۵- ایجاد حفاظت‌های فیزیکی و اقدامات مادی:

از این طریق با ایجاد مانع در راه افرادی که تصمیم به سرقت از شبکه های برق دارند و یا خودداری از عملیاتی که وقوع جرم را تسهیل می کنند از وقوع جرم جلوگیری می شود، مانند نصب دزدگیر بر روی درب های ورودی پست های بیست کیلو ولت زمینی که اگر چه به دلیل هزینه های بسیار آن و با توجه به تعداد فراوان پست های ۲۰ کیلو ولت زمینی شکل عملیاتی به خود نگیرد ولی اجرای آن بسیار مفید می باشد.

در این راستا پیشنهاد می شود، شرکت برق بر روی درب های ورودی تعدادی از آن پست ها اقدام به نصب دزدگیر نماید و این عمل نیز اگر چه جهت همه پست ها اجرا نشود ولی به لحاظ اینکه سارقین به انحراف مختلف از موضوع نصب علائم هشدار دهنده مطلع گردیده و تصویری - نمایند، این عمل بر روی تمامی پست های برق که بیشترین سرقت از آنها واقع می گردد صورت گرفته است و کمتر هدف سارقین قرار خواهد گرفت. روشن کردن چراغ در کنار درب های ورودی و ترانسفورماتورهای هوایی، طراحی پست های هوایی و زمینی برقی در گذرگاه های عمومی به جای مکان های پرت، هشدار دهنده و آشکار کننده های قطعی برق بر روی شبکه های توزیع، استفاده از دوربین های مدار بسته، تعبیه قفل از قسمت درونی درب های پست، همگی باعث می شوند که فرصت ارتکاب جرم کاهش یابد.

۶- وفور اشیای برقی:

در بررسی و بازدیدهای بعمل آمده مشاهده می شود لوازم و اشیای برقی به وفور در بیابان ها و غیره پراکنده می باشند و اصولاً از آن اشیای خصوصاً تیرهای برق هیچ گونه مراقبتی نمی شود و از طرفی افرادی که تخصص در وسایل برقی دارند آن وسایل برایشان جذاب بوده و اقدام به ربایش آن می نمایند. لذا در این راستا نیز پیشنهاد می شود که تمامی آن وسایل جمع آوری شده و به انبارهای محافظت شده ادارات برق ارسال شود.

۷- نظارت در بخش کارکنان:

به تجربه ثابت شده است که تعدادی از پیمانکاران برقی که اطلاعات لازم را از طریق ارتباط با عوامل و شبکه های برق رسانی کسب می نمایند دست به ارتکاب سرقت لوازم می زنند. لذا شرکت های برق از بکارگیری این قبیل افراد که با استعلام، پیشینه آنها به دست می آید، از بکارگیری آنها جلوگیری به عمل آورده و از این رهگذر نیز پیشگیری از جرم خواهد شد. همچنین وفق این نظر بایستی همکاران برقی در حفاظت از وسایل برقی مشارکت داده شوند و حتی برای کشف باندهای سارقین و گزارش

دهی نسبت به آنها جایزه و تشویق در نظر گرفت.

۸- نظارت های طبیعی:

طراحی و نصب تیرهای برق در کنار جاده ها که بیشتر محل تردد افراد و خودروها می باشد به جای نصب آنها در مناطق کم تردد و داخل بیابانها و مجهز نمودن آن پایه های برق به روشنایی سهم بسزایی در کاهش سرقت سیم ها و سایر منصوبات بر روی شبکه های برقرسانی را دارند زیرا از این طریق توانایی جهت نظارت و کنترل بر شبکه های برق به صورت طبیعی افزایش یافته است.

۹- حذف هدف:

شرکت های توزیع برق از طریق حذف هدف از قبیل زیرزمینی نمودن شبکه های برق رسانی به جای شبکه های هوایی که به راحتی قابل رویت و سرقت می باشند می توانند این جرم را کاهش دهند زیرا از این طریق هدف جرم را از دسترسی مجرمان بالقوه خارج ساخته و آمار سرقت در آن مکان ها کمتر می شود.

۱۰- اطلاع رسانی:

در این بند به پیشگیری مبتنی بر مشارکت مشترکین اشاره داشته و تاکید بر روی جامعه است زیرا در بعضی از مواقع گزارش شده که سارقین با استفاده از مشخصات کارکنان ادارات برق مثل استفاده از لباس کار و کلاه ایمنی مشابه وسایل کارکنان برق به راحتی وجه اقدام به سرقت می نمایند. لذا افزایش آگاهی افراد از مسئولیت خود برای حفاظت از اموال و اقدامات جدی تر برای تشویق مردم در جهت قبول مسئولیت و ابقای نقش فعال در طرح های پیشگیری و گزارش موارد مشکوک به پلیس و نیروهای انتظامی نیز بسیار مهم می باشد. این مهم به دست نمی آید مگر اینکه رابطه سالم، دوستانه و اعتمادی که بین پلیس، عوامل برق و مردم است به طوری که مشترکین برق با میل و رغبت اطلاعات خود را در اختیار مراجع قضایی، انتظامی و برقی قرار دهند و یا حداقل اینکه در موارد مشکوک مشترکین و یا حتی مراجع انتظامی و قضایی به هنگام مواجه شدن با اکیپ های در حال عملیات راجع به شبکه های برق از آنها درخواست کارت شناسایی نمایند. ضمناً برای افزایش آگاهی در رابطه با سرقت های تحقق یافته و نحوه پیگیری از بروشورها، بولتن های خبری، پوسترها و عملیات رسانه ای می توان استفاده نمود.

۱۱- سخت کردن هدف:

به دلیل بالا بودن ارزش ترانسفورماتورهای برق و فروش آسان آنها، این وسیله جاذبه زیادی برای سارقین داشته و آنها را اغوا می کند. لذا در مواقعی که سارق راحتی و سهولت به دست آوردن لوازم برقی را با سود احتمالی

در پست برقی باز باشد و یا شبکه‌ای به صورت نیمه کاره رها شده باشد و یا پس از وقوع سرقت از شبکه‌ها، آن شبکه به سرعت ترمیم نشود و وضعیت به گونه‌ای به نظر برسد که حاکی از رها شدن شبکه نماید، سارقین در سرقت‌های بعدی به سراغ همان شبکه خواهند رفت به نحوی که پس از مدتی چیزی از آن باقی نخواهد ماند.

۱۵- سایر راهکارها:

کشاورزان و مالکین کارخانجات و عموم مردمی که به نحوی مشترک برقی محسوب می‌شوند راهنمایی شوند تا به صورت شبانه روزی از شبکه‌های برق رسانی سرکشی نمایند (خصوصی سازی امنیت). زیرا مسلم شده است که وقتی شبکه‌ای کمتر در مسیر افراد باشد و مورد بازدید و سرکشی مکرر و مستمر قرار نگیرد بیشتر در معرض سرقت می‌باشد همچنین به مشترکین ارائه طریق شود به محض قطع شدن برق اقدام به سرکشی از شبکه برق رسانی نمایند. زیرا سارقین قبل از اقدام به سرقت تلاش می‌نمایند برق را قطع نموده و سپس شبکه را سرقت کنند. بدیهی است در صورتی که پیشگیری و مشارکت مشترکین برق و از جمله کشاورزان که بیشتر شبکه‌های برق رسانی آنان مورد سرقت واقع می‌شود تحقق نیابد نه تنها آمار سرقت کاهش نخواهد یافت بلکه با توجه به عوامل دیگر که فعلاً مورد بحث نمی‌باشند یقیناً با افزایش سرقت لوازم و تجهیزات برقی نیز روبه‌رو خواهیم شد و این مهم حاصل نمی‌شود جز با بهره‌گیری از آموخته‌های مربوط به پیشگیری از جرم که بر روش‌های سنتی و روزمره گذشته برتری دارد.

با ملاحظه مراتب مندرج در بندهای ۱۵ گانه مذکور در فوق این مهم حاصل می‌شود که با علمی کردن روش‌های برخورد با سارقین شبکه‌های برقی و ایجاد عملیات تأخیری و جاذبه‌زایی و به طور کلی با تمهیداتی می‌توان سارقان تجهیزات و لوازم برقی را از انجام سرقت منصرف نموده و یا با طولانی‌تر کردن مراحل وقوع سرقت موجبات افشای جرم را فراهم کرد. نتایج فوق مگر با قانونگذاری منطبق با وضعیت موجود جامعه، افزایش اختیارات نیروهای انتظامی و کارکنان شرکت‌های برق، جلوگیری از اطاله رسیدگی در پرونده‌های متشکله، از بین بردن محرک‌های ایجاد جرم و برخورد شدید با خریداران اموال مسروقه و از این قبیل و همچنین سرمایه‌گذاری مناسب جهت ایجاد موانع سرقت لوازم برقی به جای هزینه‌های قضایی و تحقیقاتی پس از وقوع سرقت که در خیلی از موارد بیشتر از صرف منابع جهت ایجاد مانع می‌باشد. بدیهی است در صورتی که اقدامات مشروحه فوق عملی شود از سرقت شبکه‌های برقی که اثرات آن به مانند کوه یخ شناور بر دریایی است که صرفاً قله بیرون آمده از آب قابل رویت است، جلوگیری خواهد شد.

حاصل از در اختیار گرفتن آن وسیله محاسبه می‌کند، بعضاً به سمت ارتکاب جرم خواهد رفت لذا بایستی دسترسی سارق را به لوازم پر جاذبه کاهش داد. به‌عنوان مثال روش سرقت ترانس‌های برق بدین صورت است که به دلیل بالا بودن ارتفاع محل نصب که بر روی دو پایه بتونی می‌باشند، بدو پایه خودرویی که معمولاً نیسان وانت است به زیر ترانسفورماتور خودرو را هدایت نموده و پس از باز نمودن پیچ و مهره‌های نگهدارنده ترانسفورماتور و پانداک تلاشی آن را بر روی خودرو بار نموده و سرقت می‌نمایند. لذا این نتیجه حاصل می‌شود که اگر گرداگرد دو پایه نگهدارنده ترانسفورماتور گودالی حفر شود تا از راهیایی خودروها به زیر شبکه ممانعت به عمل آید سارقین از اقدام به سرقت ترانسفورماتور خودداری می‌نمایند. با اقدام به این کار بسیار ساده آمار سرقت وسیله مذکور بسیار کاهش خواهد یافت.

۱۲- ایجاد عملیات تأخیری در انجام سرقت:

در بسیاری از موارد به دلیل شرایط طبیعی از قبیل سنگلاخ بودن محل منصوبات برقی حفر خندق مذکور در بند ۱۱ در پیرامون ترانسفورماتورهای برق مقدور نمی‌باشد به همین دلیل پیشنهاد می‌گردد، کشاورزان عملیات تأخیری در بروز سرقت به عمل آورند و آن بدین صورت می‌باشد که پیچ و مهره‌های نگهدارنده ترانسفورماتور و سایر منصوبات که موجب اتصال آن وسایل به شبکه برق رسانی می‌باشند را جوشکاری نمایند. این مهم اگر چه آمار سرقت را کاهش می‌دهد ولی باز مانع از سرقت ترانسفورماتورهای برقی نگردیده است زیرا گزارش شده که سارقین به جای باز کردن پیچ‌های نگهدارنده ترانسفورماتور که این بار بلحاظ جوشکاری امکان نداشته است با استفاده از دیلم اقدام به شکستن لوازم ارتباطی نموده‌اند ولی آنچه که در اینجا مهم می‌باشد، عامل جوشکاری زمان وقوع سرقت را افزایش داده که همین خود رابطه معکوسی با انجام سرقت دارد.

۱۳- انتقال تابلوها و ترانسفورماتورهای برقی به انبارهای کشاورزان و سایر بهره‌وران در فصل غیر کاری:

در موارد استثنائی که راه حل‌های مذکور در بندهای فوق الذکر میسر نمی‌باشد، به کشاورزان پیشنهاد شود که در فصل زمستان که موعده فراغت آنان می‌باشد و نیازی به لوازم برقی نیست کلیه لوازم و تجهیزات برقی را با هماهنگی اداره برق به محله‌ای امن برده و سپس با شروع فصل کاشت و آبیاری، اداره برق اقدام به نصب مجدد آن وسایل بر روی شبکه برق رسانی نماید.

۱۴- احداث سریع و ترمیم شبکه‌های برق و سرکشی مکرر برای رفع عیوب شبکه:

باقتباس از تئوری پنجره شکسته، به تجربه ثابت شده است که اگر